130499 - Tevekkül ve Sebeplere Sarılma

Soru

Tevekkül ve sebeplere başvurma meselesi hakkında bir tartışma oldu. Bazı sâlih kulların, örneğin Meryem'in tevekkülü gibi; kendisine yaz meyvesinin kışın, kış meyvesinin yazın gelmesi—sanki sebeplere sarılmadan, tamamen ibadete yönelmiş olması—konusu gündeme geldi. Bu hususta bizi bilgilendirip destekler misiniz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Tevekkül iki şeyi bir araya getirir:

Birincisi:
Kişinin Allah'a dayanması, O'nun sebeplerin yaratıcısı olduğuna, kaderinin geçerli olduğuna, her şeyi takdir edip yazdığına inanmasıdır.

İkincisi:
Sebeplere sarılmaktır. Sebepleri terk etmek tevekkülden değildir; bilakis gerçek tevekkül, sebeplere başvurmaktır. Kim sebepleri bırakırsa, Allah'ın şeriatine ve kaderine muhalefet etmiş olur. Çünkü Allah sebeplere sarılmayı emretmiş ve buna teşvik etmiştir; Peygamberine de böyle yapmasını emretmiştir.

Müminin sebepleri terk etmesi câiz değildir. Hatta kim sebeplere yönelmiyorsa hakiki anlamda tevekkül etmiş sayılmaz. Bu sebeple neslin devamı için evlilik meşru kılınmıştır, cinsel ilişkinin yapılması emredilmiştir. Eğer bir kimse, 'Ben evlenmem, sebeplere başvurmadan çocuk sahibi olmayı beklerim' dese, aklı olmayan bir kimse sayılır. Bu, akıllıların sözü değildir. Aynı şekilde kişi evde yahut mescidde oturup sadaka ve rızık gelmesini bekleyemez. Bilakis rızkını helal yoldan kazanmak için çalışması, gayret göstermesi gerekir.

Meryem (Allah ona rahmet etsin) de sebepleri terk etmedi. Zira Allah ona şöyle buyurdu:
“Hurma dalını kendine doğru silkele; üzerine taze hurmalar dökülecektir.” (Meryem, 25)
Meryem hurma dalını silkeledi, yani sebeplere başvurdu, o da gerekli olan fiili yaptı; hurmalar da böylece döküldü. Onun sebepleri tamamen terk ettiğini gösteren hiçbir şey yoktur. Rabbimizin ona ikram ederek bazı rızıklar sunmuş olması, onun sebepleri bırakmış olduğu anlamına gelmez. O ibadet etmekteydi; fakat aynı zamanda sebepleri de yerine getiriyordu.

Allah Teâlâ iman ehlinden bazı velî kullarına bazı kerâmetler lütfedebilir; bu O’nun fazlı ve ihsanıdır. Ancak bu durum, sebepleri terk etmenin câiz olduğunu göstermez. Nitekim Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:
“Sana fayda veren şeyi gözet, Allah’tan yardım iste ve acizlik gösterme.” (Müslim, 2664)

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurur:
“Ancak Sana ibadet eder, yalnız Senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 5)

Kaynak: *Fetâvâ Nûr ‘alâ’d-Darb* (1/364) Şeyh Abdülaziz b. Baz